

RĪGAS OSTAS KAPTEINI

TEKSTS – mag.hist. ANDRIS CEKULS, RĪGAS VĒSTURES UN
KUĢNIECĪBAS MUZEJA LATVIJAS KUĢNIECĪBAS VĒSTURES
NODAĻAS VADĪTĀJS,

mag.hist. AIGARS MIKLĀVS, RĪGAS VĒSTURES UN
KUĢNIECĪBAS MUZEJA LATVIJAS KUĢNIECĪBAS VĒSTURES
NODAĻAS VĒSTURNIEKS

FOTO: NO RĪGAS VĒSTURES UN KUĢNIECĪBAS MUZEJA
KRĀJUMA

© AIVARS LIEPIŅŠ (DIENAS MEDIJI)

IZDEVĒJS – JĀŅA LAPSAS PIEMIŅAS BIEDRĪBA

© AUTORTIESĪBAS AIZSARGĀTAS

Priekšvārds

Osta ir aktīvas darbības vide, un, ņemot vērā tās daudzveidīgo darbības profilu, ostu apmeklējošo kuģu tipu un to gabarītus, tai ir jābūt ar augstu darba drošības līmeni.

Ostas kapteinis ir tā persona, kura rīcībā ir atbilstoši instrumenti, lai nodrošinātu kuģošanas drošību, cilvēku un vides aizsardzību ostā, un līdz ar to viņam ir jābūt zināšanām starptautiskajā un nacionālajā līmenī. Tradicionāli ostas kapteinis ir ar kuģa kapteiņa pieredzi un tālbraucēja kapteiņa sertifikātu.

Viens no galvenajiem Rīgas ostas kapteiņa uzdevumiem ir kuģošanas drošība ostā, veicot kuģu kustības regulēšanu, pamatojoties uz Rīgas brīvostas noteikumiem, kuģu tipiemi un kuģošanas apstākļiem konkrētajā laika periodā.

Ostas kapteiņa pienākums ir informēt kuģošanas dalībniekus par iespējami bīstamiem apstākļiem un izmaiņām ostas navigācijas aprīkojuma darbībā, dziļumu izmaiņām, ūdens līmeni un straumes ietekmi. Rīgas ostā šādu informāciju sniedz Kuģu satiksmes vadības centrs un kuģa loči.

Vēsturiskā skatījumā ostas kapteiņi un to pēctecība mums atklāj jaunu lappusi Rīgas ostas deviņu gadsimtu ilgajā vēsturē. Kopš pastāv ostas kapteiņa amats, šos pienākumus pildījuši sava aroda meistari, personības – vīri ar vārdu. Šī pētījuma uzdevums ir likt mums atcerēties galvaspilsētas ostas kapteiņus dažādos laikos cauri vēstures griežiem, veicinot Rīgas uzplaukumu un sagaidot Latvijas valsts simtgadi.

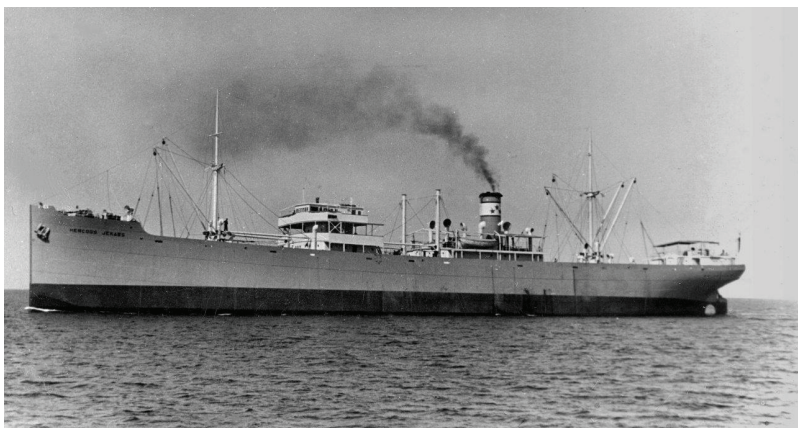
Artūrs Brokovskis-Vaivods,
Rīgas ostas kapteinis

Rīgas osta viduslaikos

Rīgas ostas kapteiņi (Vēsturisks ieskats)

Pirmās vēsturiskās ziņas par cilvēkiem, kuri viduslaiku Rīgā pildīja ostas kapteiņa pienākumus mūsdienu izpratnē, saglabājušās no 17. gs., kad ar Rīgas rātes lēmumu tika izveidota loču stacija un kad nedaudz vēlāk izveidoja t.s. Rīgas ūdens kapteiņa amatu, kas bija priekštecis vēlākajam ostas kapteiņa amatam. Sākotnēji šī amata pārstāvim pamatuzdevums bija nodrošināt drošu kuģu satiksmi cauri Daugavas grīvai un kuģu ceļam līdz Rīgas ostas pietātnēm. Rīgas ūdens kapteinim bija pakļauti arī bruņoti loči ar ātrgaitas buru laivām, un tā uzdevums bija arī šajos nemierīgajos laikos aizstāvēt Daugavas upes rajonu un Bolderāju militāra konflikta gadījumā. Lai arī ūdens kapteiņa pienākumos bija visu tālaika loču pārraudzība, tomēr pašos pamatos tas bija militārs postenis un Rīgas ūdens kapteinis bija pakļauts Rīgas rātei. Loču darbības pamatprincipus toreiz noteica 1672. gadā izdotā Rīgas rātes instrukcija par loču darbu un viņu darbības organizēšanu. Mazliet vēlāk, 1691. gadā, instrukcijā jau bija noteikts, ka pašam ūdens kapteinim bija jāapmeklē kuģi, lai noteiktu to iegrimi, un tādējādi jānodrošina ne tikai tā kuģošanas drošību Daugavā, bet arī jāaprēķina (saskaņā ar kuģa iegrimi) tā ievedmaksa, kas bija jāmaksā kuģa kapteinim. Rīgas ūdens kapteinis uzmanīja arī kuģu ceļus, lai uz tiem nenotiktu aktīva zveja un netiktu turēti zvejas tīkli. Tika arī noteikts, ka jāveic upes dziļuma mērīšana ne tikai pavasaros, bet arī visa gada laikā un šie mērījumu rezultāti jāpavēsta iebrāukušo kuģu kapteiņiem un tirgotājiem. Ostas kapteinim vajadzēja arī uzmanīt Daugavā izliktās navigācijas bojas, kuras iezīmēja kuģu ceļu, lai tās netiktu izgrūstas no vietas. Vēl pēc tam 1723. gada februārī izdotajos dokumentos ir minēti divi Rīgas rātes ierēdņi, no kuriem pirmais bija krastmalas pārzinis jeb meistars. Tā uzdevums bija Daugavas krasta uzraudzība, un viņš arī norādīja ienākošo kuģu kapteiņiem pietauvošanās vai

*Motorkuģis "Hercogs Jēkabs" Rīgas ostas reidā.
20. gs. 30. gadi*

noenkurošanās vietas. Otru ierēdni sauca par laipu meistaru, viņam bija jāapgādā kuģi ar atbilstošām un drošām laipām, lai varētu veikt attiecīgas kravas operācijas. Rīgas ostā ienākošo kuģu kapteiņiem tika prasīts pieteikties pie šiem ierēdņiem, vispirms pie krastmalas meistara. Tas dienas laikā vairākas reizes apskatīja noenkurotos kuģus, vai tie stāv pareizā kārtībā un netraucē pārējo kuģu satiksmi Daugavā.

Pirmās ziņas par amata nosaukumu **Rīgas ostas kapteinis** datējamas ar 18. gs., kad Rīgu un pārējo Latvijas teritoriju pakāpeniski iekļāva Krievijas impērijas sastāvā. Rīgas ostā strādāja militārie ostas kapteiņi; to vidū kā pazīstamākie minami Ivans Jelagins, kurš par Rīgas ostas kapteini kļuva 1762. gadā un kurš pirms nosūtīšanas uz Rīgu piedalījies Kamčatkas un ziemeļrietumu Aļaskas ģeogrāfiskajās izpētes ekspedīcijās, Nikolajs Seņavins, kurš par Rīgas ostas kapteini kļuva 1767. gadā. Šajā amatā viņš strādāja līdz 1770. gada 1. martam. Te minams arī Nikolajs Šešukovs, kurš Rīgas ostā sāka strādāt 1801. gada 18. augustā. 1809. gada 15. jūlijā viņam piešķīra viceadmirāļa dienesta pakāpi. 1825. gadā Rīgas ostas kapteiņa amatu ieņēma viceadmirālis Halls. Pēc tam šajā postenī tika iecelts Gustavs Platers, kurš bija Rīgas ostas kapteiņa amatā no 1827. gada līdz 1834. gadam, kad devās strādāt uz Tallinu. Tur viņš kļuva par Tallinas ostas kapteini. Viņu nomainīja 1. ranga kapteinis un vēlāk arī viceadmirālis Aleksejs Severikovs, kurš šo posteni atstāja 1848. gadā. Šo un citu Rīgas ostas kapteiņu galvenā raksturojošā īpatnība bija tā, ka viņi bija militārpersonas un nebija pakļauti Rīgas pilsētas rātei. Tos sauca arī par ostas komandieriem – viņi pildīja arī ostas priekšnieka pienākumus un tiem bija pakļauts ostas loču dienests. Galvenā iezīme bija tā, ka šie militārie Rīgas ostas kapteiņi pārstāvēja Krievijas valsts militārās intereses.

1893. gadā pieņemtais Krievijas impērijas likums noteica civilās jeb tirdzniecības kuģniecības administratīvo

*Motorkuģis “Inženieris Nečiporenko” Rīgas tirdzniecības ostā.
20. gs. 80. gadi*

pārraudzību, kuras ietvaros nodibināja Rīgas ostas pārvaldi un kuras sastāvā bija arī Rīgas ostas kapteinis. To iecēla Krievijas Iekšlietu ministrija, kurai savu kandidātu šim postenim Rīgā ieteica pilsētas galva vai arī ģenerālgubernators. Šo amatu varēja ieņemt tikai Krievijas kara flotes virsnieki, kuri bija atvaļināti no aktīvā kara dienesta vai arī bija pensionēti. Līdz ar to pilsētas pašvaldība zaudēja tiesības izdot Rīgas ostai saistošus noteikumus, un tai palika vien padomdevējas iestādes funkcijas. Rīgas ostas kapteinis ar palīgiem bija arī ostas policijas sastāvā, kā arī bija Rīgas ostas pastāvīgās komisijas biedrs. Pirmais civilais Rīgas ostas kapteinis bija atvaļinātais kontradmirālis Matvejs Gerardi, kuru par Rīgas ostas kapteini iecēla 1894. gadā. Viņš savus amata pienākumus pildīja līdz 1902. gadam. Jau gadu iepriekš, 1901. gadā, Rīgas ostas pārvalde pārgāja Krievijas Finanšu ministrijas pārvaldībā un tika kardināli reorganizēta – tika radīts jauns – ostas priekšnieka amats, kurš pārņēma arī ostas kapteiņa amata pienākumus, un Rīgas ostas kapteiņa štata vienība tika likvidēta.

Proklamējot jauno valsti – Latvijas Republiku, jūrlietas un arī Latvijā pastāvošo ostu pārvaldība tika nodota Jūrniecības departamentam, kuru kopā ar ostu būvju virsvaldi iekļāva Latvijas Republikas Tirdzniecības un rūpniecības ministrijas pārziņā, vēlāk, 1921. gada 1. septembrī, Finanšu ministrijas pārraudzībā. Šajā laikā Rīgas un citu Latvijas ostu kapteiņu amata pienākumus pildīja ostas priekšnieki vai pārziņi Latvijas mazajās ostās. 1938. gadā pieņemtais “Likums par ostām” atjaunoja Latvijas ostu, arī Rīgas ostas kapteiņa amatu, bet likvidēja ostas priekšnieka posteni. 1938. gada 15. martā šo likumu pieņēma Latvijas Republikas Ministru kabinets, un 17. martā to izsludināja Latvijas Republikas Valsts prezidents. Likums stājās spēkā 1938. gada 1. aprīlī. Tajā osta definēta kā kuģniecības, tirdzniecības vai zvejniecības darbībai noteiktās robežās ietilpstoši ūdens un zemes rajoni līdz ar piederīgām būvēm un ierīcēm. Šīs robežas

Rīgas jūras tirdzniecības osta

noteica valsts Finanšu ministrs pēc Jūrniecības departamenta direktora priekšlikuma. Pēc likumā noteiktajām normām Rīgas ostas darbību uz vietas organizēja un vadīja ostas kapteinis ar viņam pakļautajiem darbiniekiem, toties ostas būvdarbus un tehnisko uzraudzību pārzināja Latvijas Republikas Jūrniecības departamentam tieši pakļauts rajona inženieris. Par ostas kapteini likumā noteiktajā kārtībā varēja kļūt tās personas, kuras bija pabeigušas jūrskolas kuģu vadītāju nodaļas pilnu kursu un kurām bija pienācīga jūras prakse. Rīgas ostas kapteinim bija jāseko, lai tiktu izpildīti ostas saistošie noteikumi, tāpat viņa atbildībā bija ostas nekustamo un kustamo īpašumu ekspluatācijas normu ievērošana, kapteinim bija pakļauti arī vietējie ostas loči, un viņš organizēja to darbu gan Rīgas ostas noteiktajās robežās, gan arī ārpus tās. Tāpat ostas kapteinis bija tiesīgs aizturēt ostā kuģus, kas bija sabojājuši piestātnes krastmalas, molus, viļņlaužus, kuģojamās zīmes vai arī ostas ierīces, līdz trūkumi netika novērsti vai nebija veikta zaudējumu atlīdzības samaksa. Viņš varēja arī aizturēt kuģus, kuru apkalpes nebija nokomplektētas saskaņā ar likumā aprakstītajiem noteikumiem. Rīgas ostas kapteinis varēja uzlikt kuģim vai citam peldošajam līdzeklim naudas sodu līdz pat Ls 500 apmērā. 1938. gada 26. martā Rīgas ostas valdē notika pēdējā ostas padomes sēde, jo nākamajā dienā, 1. aprīlī, tā tika likvidēta. Pēc jaunā likuma noteiktās kārtības Rīgas ostu pārvaldīja ostas kapteinis. Tādējādi tika likvidēti nolikumi un tie likumi, kuri tika pieņemti vēl cariskās Krievijas laikā. Šāda kārtība pastāvēja līdz 1941. gada 1. janvārim, kad atkal atjaunoja Rīgas ostas priekšnieka amatu. Par jauno Rīgas ostas priekšnieku kļuva G. Laiviņš, un viņa pirmais vietnieks bija ostas kapteinis, par kuru kļuva Fricis Dambekalns. Pati Rīgas osta tika pakļauta jaunizveidotajai Latvijas Valsts kuģniecībai. 1941. gada 19. martā komisijas klātbūtnē tika sadedzināts lietošanai vairs nederīgais gumijas zīmogs ar uzrakstu Rīgas ostas kapteinis. Amata nosaukums tika pārveidots, un turpmāk tas bija Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteinis.

Rīgas jūras tirdzniecības osta

1941. gada 26. jūlijā, vācu okupācijas laikā, Rīgas ostas kapteiņa amats tika atjaunots. Pēc PSRS – Vācijas kara, padomju okupācijas varai atgriežoties Latvijā, Rīgas jūras tirdzniecības osta nonāca dažādu ar jūrniecību saistītu Vissavienības organizāciju pārraudzībā, tostarp Latvijas Valsts jūras kuģniecības pakļautībā. 1945. gada 11. septembrī sākās Rīgas jūras tirdzniecības ostas darbība, kaut Rīgas ostas kapteiņdienests savu darbību ar Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteini priekšgalā uzsāka jau 1944. gada 16. oktobrī. 1945. un 1948. gadā tika noteiktas Rīgas jūras tirdzniecības ostas teritoriālās un akvatorija robežas. Rīgas jūras tirdzniecības ostas pārvalde tika veidota pēc pārējo PSRS ostu vadības pamatprincipiem. Tika atjaunoti ostas priekšnieka un ostas kapteiņa amati. Ostas kapteiņa pamatuzdevums joprojām palika iepriekšējais – ostas darbības pamatprincipu ievērošana, kuģošanas drošības nodrošināšana ostas akvatorijā un kuģu kustības organizēšana gan Rīgas ostas noteiktajās robežās, gan arī kuģu pieņemšanā un izvadīšanā no tās. Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteinis padomju laikā tika iecelts ar Latvijas Valsts jūras kuģniecības vadības lēmumu, un savā darbībā tas tika pakļauts Rīgas jūras tirdzniecības ostas priekšniekam.

1991. gadā, atjaunojoties neatkarīgai Latvijas Republikai, Rīgas jūras tirdzniecības ostas teritoriju pārņēma Latvijas Republikas jurisdikcijā. 1992. gadā tika nodibināta Rīgas ostas administrācija, un tā strādāja Rīgas pašvaldības ietvaros. 1994. gadā tika dibināta Rīgas ostas pārvalde ar augstāko institūciju – ostas valdi. 1995. gadā apstiprināja Rīgas ostas robežas. Šajā pašā gadā tika apstiprināti Rīgas ostas noteikumi, kuru izpildi pārraudzīja ostas valde un ostas kapteinis. Pēc 2000. gada 9. marta, kad LR Saeima pieņēma “Rīgas Brīvostas likumu”, Rīgas Brīvostas kapteiņdienests atrodas tiešā ostas pārvaldnieka pakļautībā, un Rīgas ostas kapteiņdienesta sastāvā strādā kuģu satiksmes centrs un radaru nodaļa. Rīgas Brīvostas likums stājās spēkā 2000. gada 11. aprīlī.

Rīgas jūras zvejas ostā

Pēc Latvijas Republikas neatkarības atgūšanas 1991. gadā vispirms Rīgas ostas kapteiņa darbu reglamentē 1994. gada 22. jūnijā LR Saeimā pieņemtais un Valsts prezidenta Gunta Ulmaņa 22. jūlijā akceptētais “Likums par ostām”. Pēc tā tika noteikts, ka ostas kapteiņa funkcijas, tiesības un pienākumus nosaka Latvijas Jūras kodekss un 1994. gadā pieņemtais “Likums par ostām”. Likums nosaka, ka Rīgas ostas kapteinis nodrošina kuģu satiksmes operatīvo vadību ostā, kā arī kuģošanas drošības kontroli. Noteikts, ka ostas kapteiņdienesta darbiniekus, kuri saistīti ar kuģošanas drošību, pieņem darbā pēc attiecīgas sertificēšanas Latvijas Jūras administrācijā. Rīgas ostas kapteiņa rīkojumi, kas saistīti ar kuģošanas drošību ostā, ir obligāti visiem kuģiem, organizācijām, uzņēmumiem un arī pilsoņiem. Likumā ir konkrēti noteikts, kad Rīgas ostas kapteinim ir tiesības aizliegt kuģim iziet no ostas vai arī aizturēt to, kamēr konkrētie pārkāpumi tiks novērsti.

FRICIS DAMBEKALNS
(1938 – 1944)

Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteiņi

1938. gadā pieņemtais “Likums par ostām” bija pirmais likumdošanas akts, kurš Latvijas Republikā juridiski noteica tās lielāko ostu kapteiņu statusu un to profesionālās darbības pamatprincipus. Pirms tam gadsimtu gaitā ostas kapteiņa pienākumus pildīja gan militārpersonas, gan ostas priekšnieki ar plašāku veicamo uzdevumu klāstu, kuros ietilpa arī ostas kapteiņa pienākumi. Arī līdz 1941. gada 1. janvārim, kad atjaunoja Rīgas ostas priekšnieka amatu, Rīgas ostas kapteiņa pienākumu klāsts bija plašāks un ietvēra ostas priekšnieka darba jomu. Sekojošais Rīgas ostas kapteiņu saraksts ir biogrāfisks vēstījums par šo cilvēku dzīves gājumu un viņu darbību Rīgas ostā.

Fricis Dambekalns (1885 – 1965). Tālbraucējs kapteinis. Viņš dzimis Kaltenē, buru kuģu būvētāja un īpašnieka ģimenē. 1906. gadā beidza Mangaļu tālbraucēju jūrskolu. Brauca par stūrmani uz buriniekiem “Indrik”, “Fritz”, “Marcus”, motorburinieka “Anna”. No 1912. gada bija kapteinis uz burinieka “Kurseemneeks” un tvaikoņa “Bornholm”. Pirmā pasaules kara laikā bija kapteiņa palīgs un kapteinis uz Krievijas kara transportkuģiem “Mitau” un “Nina”. Atgriezies Latvijā, viņš 1921. gadā sāka vadīt burinieku “Uranus”, kuram bija arī līdzīpašnieks. Gandrīz astoņus gadus bija tvaikoņu “Transtevē” un “Vaidava” kapteinis. Nodibinoties Latvijas valstij, Fricis Dambekalns organizējis Rīgas ostas policiju. No 1935. gada aprīļa ieņēma Rīgas ostas II iecirkņa pārziņa vietu. 1937. gada 16. janvārī LR Jūrniecības departaments viņu iecēla par Rīgas ostas priekšnieku. **Saskaņā ar 1938. gadā pieņemto “Likumu par ostām” Fricis Dambekalns kļuva par Rīgas ostas kapteini.** No 1941. gada 1. janvāra viņa amata nosaukums – Rīgas ostas priekšnieks. Vācu okupācijas laikā, 1941. gada 26. jūlijā, Fricis Dambekalns tika iecelts par Rīgas ostas kapteini, un šajā amatā viņš bija arī 1944. gadā. Tā paša gada rudenī Fricis Dambekalns devās bēgļu gaitās uz Vāciju, vēlāk uz ASV.

ALFRĒDS FOGELS
(1947 – 1959)

Pēc Otrā pasaules kara Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteiņa amatā stājās **Eduards Viliberts Kazaks (1885 – ?)**. Tālbraucējs kapteinis. 1909. gadā beidza Mangaļu tālbraucēju jūrskolu. Jūrā sāka iet 1905. gadā uz burinieka “Fortuna”. Pēc jūrskolas beigšanas brauca par stūrmani uz burinieka “Andreas” un tvaikoņiem “Peter Berg” un “Worms”. No 1944. gada 16. oktobra bija Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteinis. Vecākais locis Rīgas jūras tirdzniecības ostā (1946 – 1948). 1947. gadā bija arī Rīgas ostas kapteiņa vietnieks.

Nikolajs Osinovskis. No 1946. gada Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteinis. No 1947. gada Rīgas jūras tirdzniecības ostas Avāriju – glābšanas stacijas priekšnieks.

Alfrēds Fogels (1911 – 1979). Tālbraucējs kapteinis. 1932. gadā beidza Odesas jūras tehnikumu. 20.gs. 30. gados brauca par kapteiņa palīgu uz kuģiem PSRS Melnās jūras valsts jūras kuģniecībā. No 1936. gada vadīja mācību kuģi “Tovarišč”. Otrā pasaules kara laikā viņš bija kuģu kapteinis Tālo Austrumu valsts jūras kuģniecībā. No 1946. gada augusta vadīja Latvijas jūras kuģniecības tvaikoni “Jānis Rainis”. **No 1947. gada marta 12 gadus ieņēma Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteiņa amatu.** 1959. gada martā Alfrēdu Fogelu iecēla par Latvijas jūras kuģniecības Jūras inspekcijas priekšnieku. 1961. gada oktobrī atsāka iet jūrā. Brauca par kapteini uz Latvijas kuģniecības tvaikoņiem “Kotlasa”, “Balašova”, motorkuģiem “Essentuki”, “Rava Russkaja”, “Roja”, “Kura”, “Aragvi”, “Ape”, “Ogre”, “Ingura”, “Kauņa”, “Jeļņa”, “Aleksandra Kolontaja” un “Jānis Lencmanis”. 1973. gadā beidza savas darba gaitas.

Sergejs Baškatsovs (1905 – 1962). Tālbraucējs kapteinis. 1926. gadā beidza Vladivostokas jūras tehnikumu. Brauca uz kuģiem Melnās jūras kuģniecībā. No 1954. gada Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteiņa vietnieks un locis. **1959. gadā ieņēma ostas kapteiņa amatu.**

ALEKSANDRS NEDOSTUPS
(1962 – 1963)

Aleksandrs Nedostups (1915 – 1997). Tālbraucējs kapteinis. 1940. gadā beidza Hersonas jūras tehnikumu. Pēc jūrskolas beigšanas brauca par kapteiņa palīgu uz kuģiem Ziemeļu un Melnās jūras kuģniecībās. Otrā pasaules kara laikā dienēja PSRS Melnās jūras kara flotē. 1948. gadā jūnijā viņu norīkoja par kapteiņa vecāko palīgu uz Latvijas jūras kuģniecības tvaikoņa “Bārta”. **No 1962. gada aprīļa līdz 1963. gada augustam bija Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteinis.** Brauca par kapteini uz Latvijas kuģniecības tvaikoņiem “Turaida”, “Auseklis”, “Brīvība”, “Jānis Rainis”, “Volokolamska”, “Balašova”, “Smolenska”, “Kaluga”, “Kašira”, “Kotlasa”, “Šivašs”, “Imandra”, “Arzamasā”, motorkuģiem “Rīnuži”, “Roja”, “Gauja”, “Daugava”, “Sigulda” un “Pulkovo”. 1975. gadā beidza darba gaitas.

ŽANIS ĀDOLFS JURĒVICS
(1963 – 1972)

Žanis Ādolfs Jurēvics (1909 – 1972). Dzimis Dobelē. Tālbraucējs kapteinis. Jūrā sācis iet 1925. gadā kā burinieka “Mikus” matrozis. 1935. gadā beidza Krišjāņa Valdemāra kuģu vadītāju un mehāniķu skolu. 20. gs. 30. gados brauca par stūrmani uz dažādiem tvaikoņiem Latvijas tirdzniecības flotē. No 1940. gada līdz 1941. gadam bija Latvijas tirdzniecības flotes tvaikoņu “Ātis Kronvalds”, “Ausma”, “Biruta” kapteinis. 1941. gadā bija Latvijas jūras kuģniecības tvaikoņa “Biruta” kapteinis. PSRS – Vācijas kara sākumā 1941. gada 2. jūlijā Ļeņingradā noņemts no kuģa un evakuēts uz Arāla jūru. Tur strādāja par zvejnieku vietējā zvejas flotē, kā arī par transporta kuģa kapteini un deviatoru. 1942. gada oktobrī iesaukts Sarkanajā armijā un nosūtīts uz 1. atsevišķo latviešu rezerves strēlnieku pulku. 1943. gada februārī Gorohovecas nometnē arestēts. Šī paša gada 10. maijā Ivanovas mācību brigādes Kara tribunāls “par pretpadomju aģitāciju Sarkanajā armijā” viņu notiesāja ar brīvības atņemšanu uz septiņiem gadiem un tiesību atņemšanu uz trīs gadiem. 1950. gadā pēc soda izciešanas brauca par kapteini uz motorkuģa “Spartak”. 1957. gadā Maskavas kara apgabala Kara tribunāls spriedumu atcēla un tiesvedību izbeidza nozieguma sastāva neesamības dēļ. Laikā no 1958. līdz 1959. gadam Žanis Ādolfs Jurēvics strādāja par Baltijas jūras ceļu pārvaldes jūras inspektoru, vēlāk, līdz 1963. gadam, bija šīs pārvaldes kapteinis instruktors. No 1963. gada Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteinis. Šajā amatā Žanis Ādolfs Jurēvics strādāja līdz 1972. gadam.

VLADIMIRS KARETNIKOVŠ
(1973 – 1979)

Vladimirs Kareņņikovs (1932) Tālbraucējs kapteinis. 1953. gadā beidza Gorkijas upju jūrskolu un 1959. gadā Admirāļa S. Makarova Ļeņingradas Augstāko inženieru jūrskolu. No 1960. gada viņš strādāja Latvijas jūras kuģniecībā. No 1965. gada kapteinis uz motorkuģiem “Ingura”, “Aragvi”, “Kura”, “Turinska”, “Aleksandra Kolontaja”, tvaikoņiem “Smoļenska”, “Sivašs”, “Zoja Kosmodemjanska”, “Imandra”, “Balašova”. **No 1973. gada janvāra ieņēma Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteiņa amatu.** No 1979. gada kapteinis instruktors Latvijas jūras kuģniecībā (līdz 1994. gadam). Vēlāk pasniedzējs dažādās kuģu apkalpju komplektēšanas sabiedrībās.

Jurijs Silajevs (1929 – 2000). Tālbraucējs kapteinis. 1951. gadā beidza Hersonas jūrskolu un 1968. gadā Admirāļa S. Makarova Ļeņingradas Augstāko inženieru jūrskolu. Pēc jūrskolas beigšanas līdz 1963. gadam viņš brauca par kapteiņa palīgu un kapteini uz kuģiem Tālo Austrumu jūras kuģniecībā. No 1963. gada strādāja Latvijas jūras kuģniecībā. Brauca par kapteini uz motorkuģiem “Kurska”, “Jelņa”, “Essentuki”, “Balvi”, “Balaklava” un “Preiļi”. 1970. gada maijā pārtrauca iet jūrā un sāka strādāt Latvijas jūras kuģniecības krasta dienestos. Bija kuģniecības priekšnieka vietnieks kadru jautājumos, vēlāk kapteinis instruktors. **1979. gada jūnijā tika iecelts par Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteini, šajā amatā strādāja līdz 1990. gadam.** Pēc tam sāka strādāt par kapteini instruktoru Baltijas jūras ceļu pārvaldē un no 1993. gada par kuģu ekspertu firmā “Baltic Kontor Ltd”.

ALEKSEJS ŽURAVKOVŠ
(1990 – 1992)

Aleksejs Žuravkovs (1939). Tālbraucējs kapteinis. 1960. gadā beidza Rīgas jūrskolu un 1976. gadā Ļeņingradas Ūdens transporta institūtu. Pēc jūrskolas beigšanas brauca par kapteiņa palīgu uz kuģiem Tālo Austrumu jūras kuģniecībā. No 1964. gada strādāja Latvijas jūras kuģniecībā. No 1974. gada vadīja motorkuģus “Altajs”, “Apšeronska”, “Auce”, “Samburga”, “Abrene”, “Ļeņinska Kuzņecka”, “Antonio Gramši”, “Mihails Romms”. No 1988. gada kapteinis Rīgas jūras tirdzniecības ostas Uzraudzības dienestā. **No 1990. gada līdz 1992. gadam viņš bija Rīgas jūras tirdzniecības ostas kapteinis.** 1992. gadā atsāka braukt par kapteini uz kuģiem.

KONSTANTĪNS GAILIŠS
(1992 – 1994)

Konstantīns Gailišs (1937 – 2005). Tālbraucējs kapteinis. 1959. gadā beidzis Rīgas jūrskolu un 1967. gadā Admirāļa S. Makarova Ļeņingradas Augstāko inženieru jūrskolu. Jūrnieka gaitas uzsāka 1959. gadā, kad sāka braukt uz Latvijas Ekspedīcijas zvejas pārvaldes kuģiem par kurinātāju, matrozi, bocmani, kā arī par kuģa kapteiņa 4., 3., 2. palīgu. No 1967. gada strādāja Rīgas Refrižeratorflotes bāzē, bija tās kuģu kapteiņa vecākais palīgs. 1973. gadā tika iecelts par transporta kuģa “Ostrov Beringa” kapteinīdirektoru. Pēc tam šajā amatā bija arī uz zvejas peldošajām bāzēm “Rīgas Jūrmala”, “Roberts Eihe”, transporta kuģiem “Ostrov Mednij”, “Bereg Baltiki”. **No 1992. gada līdz 1994. gadam bija Rīgas ostas kapteinis.** Pēc tam strādāja dažādos amatos Latvijas Jūras administrācijā.

EDUARDS DELVERS
(1995 – 2015)

Eduards Delves (1934) Tālbraucējs kapteinis. 1953. gadā beidza Rīgas zvejniecības skolu un 1965. gadā Liepājas jūrskolu. Brauca par kapteiņa vecāko palīgu uz ekspedīcijas zvejas kuģiem un par kapteini uz zvejnieku kolhozu “Padomju zvejnieks” un “Banga” zvejas kuģiem. No 1967. gada strādāja Latvijas jūras kuģniecībā. No 1972. gada vadīja motorkuģus “Apšeronka”, “Artjoms”, “Ape”, “Altajs”, “Ventpils”, “Alūksne”, “Balta”, “Ainaži”, “Jelgava”, “Ardatova”, “Abrene”, “Auseklis”, “Auce”, “Tukums” un “Dubulti”. No 1995. gada līdz 2015. gadam Rīgas tirdzniecības ostas, vēlāk Rīgas ostas kapteinis.

No 2015. gada Rīgas ostas kapteiņa pienākumus veic tālbraucējs kapteinis **Artūrs Brokovskis – Vaivods (1945)**.

ALEKSANDRS KĀRKLIŅŠ
(1949 – 1952)

Rīgas jūras zvejas ostas kapteiņi

Rīgas jūras zvejas ostas kapteiņdienests dibināts 1949. gadā.

Dmitrijs Ždankins bija pirmais Rīgas jūras zvejas ostas priekšnieks (1947 – 1949). Šajā laikā viņš izpildīja arī ostas kapteiņa pienākumus.

Aleksandrs Kārklīšs (1914 – 2001). Tālbraucējs kapteinis. 1939. gadā beidzis K. Valdemāra kuģu vadītāju un mehāniķu skolu. Jūrnieka gaitas sācis 1928. gadā uz brāļu Zēbergu kuģniecības sabiedrības tvaikoņa “Rauna”, uz kura brauca līdz 1931. gadam. Vēlāk bijis arī Latvijas tirdzniecības flotes tvaikoņa “Everiga” telegrāfists, jūrnieka gaitas vadījis arī uz Latvijas tirdzniecības flotes tvaikoņiem “Katvaldis” un “Ciltvaira”. 1941. gadā nozīmēts par tvaikoņa “Everolanda” 3. stūrmani. PSRS – Vācijas kara laikā iesaukts Sarkanās armijas 201. latviešu strēlnieku divīzijā, vienu kara gadu atradies Ļeņingradas blokādē. Pēc kara strādāja Latvijas Valsts kuģniecībā, bija tvaikoņa “Omsk” kapteinis. Tālāk darba gaitas Aleksandru Kārklīšu aizveda uz Rīgas jūras zvejas ostu, kur 1949. gadā viņš tika iecelts par Rīgas jūras zvejas ostas kapteini (1949 – 1952). Pēc tam strādājis Latvijas PSR Zivsaimniecības ministrijā par flotes daļas priekšnieku. 1965. gadā Aleksandrs Kārklīšs atgriezās atpakaļ Rīgas jūras zvejas ostā, kur ieņēma ostas flotes kapteiņa amatu. Atjaunojoties Latvijas neatkarībai, aktīvi piedalās Latvijas Jūrniecības savienības izveidē, jauno jūrnieku izglītošanā. No 1992. gada līdz 1996. gadam bija Latvijas Jūrniecības fonda priekšsēdētājs.

VAHTANGS GABISKIRIJA
(1953 – 1954)

Vahtangs Gabiskirija (1904 – 1989). Zivsaimniecības darbinieks, tālbraucējs kapteinis, locis. Beidzis Baku ūdenstransporta tehnikumu. Jūrnieka gaitas sācis Melnās jūras kuģniecībā. Latvijā strādāja no 1948. gada; bija Liepājas ostas un ostas flotes kapteinis. 1951. gadā iecelts par Liepājas ostas priekšnieku. **Rīgas jūras zvejas ostā strādāja no 1953. gada, šajā laikā bija ostas priekšnieks un epizodiski arī Rīgas jūras zvejas ostas kapteinis.** 1954. gadā viens no Latvijas pirmās zvejas ekspedīcijas vadītājiem Atlantijas okeānā. Vēlāk strādāja Latvijas Ekspedīcijas zvejas pārvaldē un Rīgas Refrižeratorflotes bāzē par kuģu kapteinīdirektoru. 1965. gadā Vahtangam Gabiskirijam piešķīra Nopelniem bagātā zvejnieka nosaukumu.

1953. un 1954. gadā dažus mēnešus par Rīgas jūras zvejas ostas kapteini tika nozīmēts A. Kņazevs.

RÜDOLFS KUNSTBERGS
(1957 – 1971)

Rūdolfis Kunstbergs (1905 – 1991). Dzimis 1905. gadā Dundagas pagasta Jaunmuižas ciemā. Jūrā sācis braukt no 1918. gada, vispirms kā zvejnieks, vēlāk kā jaunākais matrozis uz vairākiem buriniekiem, pēc tam matrozis, bocmanis un stūrmanis uz Latvijas tirdzniecības flotes tvaikoņiem. 1925. gadā Rūdolfis Kunstbergs iestājās un 1931. gadā absolvēja K. Valdemāra kuģu vadītāju un mehāniķu jūrskolu. Mācības pabeidza ar izcilām sekmēm – viņš bija kuģniecības sabiedrības “F. Grauds” stipendiāts un kā labākais jūrskolas absolvents saņēma balvu – zelta pulksteni. Viņš bijis 2. stūrmanis uz Latvijas tirdzniecības flotes tvaikoņiem “Lettonia”, “Jānis Faulbaums”, 1. stūrmanis uz tvaikoņiem “Kurland”, “Mars”, “Gaisma”. Rūdolfis Kunstbergs no 1936. gada bija Latvijas tirdzniecības flotes tvaikoņa “Ausma” kapteinis, toreiz pats jaunākais kapteinis Latvijas tirdzniecības kuģu flotē. Padomju okupācijas iestādes 1941. gada februārī atcēla viņu no šī amata. Otrā pasaules kara laikā Rūdolfis Kunstbergs izsūtīts uz Kaspijas jūru, kur tika iecelts par tvaikoņa kapteiņa vecāko palīgu. 1942. gadā viņu mobilizēja Sarkanajā armijā, kur cīnījās latviešu divīzijas rindās. Pēc kara strādāja Latvijas Valsts Jūras kuģniecībā un Latvijas Upju kuģniecībā. No 1946. gada līdz 1948. gadam Rūdolfis Kunstbergs strādāja par pasniedzēju jūrnieku sagatavošanas mācību kombinātā. No 1951. gada līdz 1957. gadam bija Skultes zvejas ostas kapteinis. 1957. gadā Rūdolfu Kunstbergu iecēla par Rīgas jūras zvejas ostas kapteini, un šajā amatā viņš strādāja līdz 1971. gadam, kad aizgāja pensijā.

HARIJS LĪDAKS
(1972 – 1992)

Harijs Līdaks (1934 – 2008). Dzimis Salacas pagasta Kuivižu ciema “Raudiņās”. Tālbraucējs kapteinis. Senas Kuivižu jūrnieku dzimtas pārstāvis. 1953. gadā beidza Rīgas zvejniecības jūrskolu, vēlāk, 1965. gadā, absolvēja Liepājas jūrskolu. Viņš bija viens no pirmajiem Latvijas zvejnieku kuģu kapteiņiem, kuri 1954. gadā devās tāljūras zvejas ekspedīcijās Atlantijas okeānā. Pirmais reiss uz tālajiem zvejas rajoniem sākās 1954. gada septembrī. Harijs Līdaks brauca par Ekspedīcijas zvejas pārvaldes kuģu kapteini, 21 gada vecumā viņš kļuva par vidējā zvejas tralera “Veseta” kapteini. No 1961. gada strādāja Rīgas Traleru flotes bāzē par lielo zvejas saldētājtraleru “Linards Laicens” un “Matīss Plūdonis” kapteiņdirektoru. 1961. gadā piešķirts Sociālistiskā Darba varoņa nosaukums un apbalvots ar zelta medaļu “Sirpis un āmurs”. 1970. gadā Harijs Līdaks sāka darbu Rīgas jūras zvejas ostā, sākumā būdams ostas kapteiņa vietnieks, bet 1972. gada janvārī tika iecelts par Rīgas jūras zvejas ostas kapteini. Šajā amatā Harijs Līdaks strādāja līdz 1992. gada augustam. Pēc tam viņa darba gaitas turpinājās Latvijas Jūrnieku reģistrā. 1994. gadā Harijs Līdaks kļuva par Latvijas Jūras administrācijas Jūrnieku reģistra biroja vadītāju, un šajā amatā viņš nostrādāja līdz 1998. gadam, kad devās pelnītā atpūtā.

Piedalījies Latvijas Jūrniecības savienības dibināšanā un Latvijas Jūras akadēmijas izveidē. Atjaunotajā Latvijas Republikā piešķirta 1. šķiras Atzinības krusta Zelta goda zīme (2005).

RĪGAS VĒSTURES UN KUĢNIECĪBAS MUZEJS

www.rigamuz.lv